

LitLab Leesclub

Leesclub 128: Literatuur & filosofie

Ik kom hier nog op terug van Rob van Essen

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Ik kom hier nog op terug* van Rob van Essen. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door Timothy Pareit in samenwerking met de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

‘Ze klinken opgewonden, de opwinding van mensen die in een absurde situatie opeens houvast vinden omdat er sprake lijkt te zijn van verklaringen, oorzaken en gevolgen. En als er oorzaken zijn, is er ook verantwoordelijkheid, en schuld.’ (p. 267)

Verhalen over tijdreizen doen het vaak goed, denk maar aan films en series als *Back to the Future* of *The Time Traveler's Wife*. Personages reizen door tijd en ruimte en werpen zo vragen op over de samenhang tussen heden en verleden. Hoe beïnvloeden onze vroegere keuzes ons huidige leven? Hadden we destijds andere keuzes kunnen maken? En vertellen die keuzes ons iets over de mensen die we vandaag zijn?

In *Ik kom hier nog op terug* krijgt het hoofdpersoonage Rob de kans om een gebeurtenis uit zijn verleden te corrigeren. Hij kiest voor een ogenschijnlijk onschuldig voorval met G.B.J. Hiltermann, een voormalige radiopresentator. Hij wil de verdwaalde man van een brug terug naar huis leiden, maar dat blijkt niet zo gemakkelijk te gaan. Zeker niet wanneer Icks, die de tijdmachine bedient, hem uiteindelijk terugstuurt naar zijn studententijd in plaats van de brug waarop Hiltermann wacht. Samen met enkele van zijn oud-medestudenten lijkt hij voor eeuwig opgesloten in het verleden. Heeft Icks daarmee een boodschap voor hem? Of heeft Rob al die tijd zelf iets verdrongen wat hij nu onder ogen moet zien?

Rob is op zoek naar logica, maar twijfelt steeds meer of hij die wel kan vinden. In deze leesclub staan we daarom stil bij een aantal vragen rond samenhang, oorzaak-gevolg en verdrongen herinneringen.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Ik kom hier nog op terug*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Ik kom hier nog op terug* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Wat heeft het hoofdpersoonage gestudeerd?

LitLab

Quizvraag 2

Hoe leerde het hoofdpersoonages de Icksen voor het eerst kennen?

LitLab

Quizvraag 3

Hoe omzeilt Icks de 'grootvaderparadox'? (zoek deze term eventueel op)

LitLab

Quizvraag 4

Hoe proberen de gestrande tijdreizigers de waarheid over Icks te achterhalen?

LitLab

Quizvraag 5

Met welk jeugdtrauma blijkt Rob uiteindelijk te worstelen?

LitLab

Antwoorden

1. Filosofie
2. Hij denkt via de Kriterions Filmclub, maar eigenlijk blijkt Icks Chris Vis te zijn.
3. De personages reizen niet op hun eigen tijdlijn, maar op die van anderen.
4. Ze schrijven allemaal hun verhaal over Icks op, in de hoop ergens een verband te zien.
5. Hij heeft ooit de volwassenen niet tegengesproken toen zij vermoedden dat de man in het bos hem misbruikt had.

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Ik kom hier nog op terug is een sciencefictionroman. Welke voorbeelden of clichés van sciencefiction ken je uit de populaire literatuur (films, strips, boeken ...)? Zou je *Ik kom hier nog op terug* een typische sciencefictionroman noemen?

Feest der herkenning? 2/8

De verteller zoekt uit wat er van zijn oude studiegenoten is geworden. Waar denk je dat jij en je klasgenoten binnen veertig jaar zullen staan? Welke aanknopingspunten heb je daarvoor in het heden?

Feest der herkenning? 3/8

Geloof je dat het leven dat je nu leidt voorbestemd was of zie je het eerder als het toevallige resultaat van allerlei keuzes die je ooit maakte? Kan je dat uitleggen aan de hand van voorbeelden uit je eigen leven?

Feest der herkenning? 4/8

Stel dat jij net als Rob de kans krijgt om een gebeurtenis uit het verleden te herbeleven en te corrigeren: wat zou dat zijn en waarom?

Feest der herkenning? 5/8

Volgens Grace zijn de belangrijkste emotionele gevolgen van tijdreizen verveling en depressie. Hoe zou dat komen? Zouden er volgens jullie andere emotionele gevolgen kunnen zijn?

Feest der herkenning? 6/8

Icks heeft een sterk geloof dat mensen hun verbeelding snel kunnen omzetten naar werkelijkheid: 'als dingen verzonnen worden [...] duurt het doorgaans niet lang voor ze ook in het echt worden ontwikkeld.' (p. 113) In hoeverre deel je dat geloof?

Feest der herkenning? 7/8

Welke onverklaarbare gebeurtenissen bevat het verhaal nog buiten de tijdmachine? Spreken die surrealistische elementen je aan of vormen ze voor jou een hindernis om je in te leven?

Feest der herkenning? 8/8

Als Rob door zijn dagboek gaat, merkt hij dat hij meestal weinig aandacht schenkt aan de sleutelgebeurtenissen uit zijn leven. In hoeverre herken je dat gevoel?

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

Waarom zou de verteller ervoor kiezen om juist het incident met Hiltermann opnieuw te beleven en niet een andere gebeurtenis uit zijn leven? Voor welke gebeurtenis had hij nog kunnen kiezen?

Stof tot nadenken? 2/8

De auteur kiest als hoofdpersonages allemaal filosofen. Daardoor krijgt het verhaal een filosofische laag. Welke filosofische vragen stelt het boek volgens jou?

Stof tot nadenken? 3/8

Aan het einde van 'Vijf pogingen' moet Rob samen met een aantal oud-studiegenoten samenleven. Hoe zou je de groepsdynamiek tussen hen omschrijven? Welke invloed heeft de groepsvorming op Rob?

Stof tot nadenken? 4/8

Rob meent dat hij er door zijn religieuze opvoeding te veel van uitgaat dat alles om hem draait in plaats van rond anderen. Heeft hij gelijk? Onderbouw je antwoord met voorbeelden uit de roman.

Stof tot nadenken? 5/8

Volgens het juryrapport van de Libris Literatuur Prijs speelt Van Essen in dit boek met 'verwachtingen, herinneringen en verwijzingen'. Leg uit hoe hij dat doet met de figuur van de 'brandende man'. Welke andere voorbeelden uit de roman kan je nog geven?

Stof tot nadenken? 6/8

Na de vierde poging wil Duck, de butler, Rob iets vertellen. Welk licht zou hij misschien op de feiten kunnen werpen?

Stof tot nadenken? 7/8

De gelijknamige delen 'De man op de brug' aan het begin en het einde van het verhaal bevatten veel herhaling. Welk effect had die herhaling op jou? En wat kan die herhaling je vertellen over de poging van Rob om het verleden opnieuw te beleven?

Stof tot nadenken? 8/8

In hoeverre ben je in staat om alle gebeurtenissen uit de roman in een logische oorzaak-gevolgrelatie te plaatsen? Besteed daarbij aandacht aan de relatie tussen 'De man op de brug' met 'Vijf pogingen om Mr. G.B.J. Hiltermann naar huis te brengen'.

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8